

УДК 7.012/ 745

ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ СТИЛІСТИЧНИХ ПРИЙОМІВ ПРИМІТИВІЗМУ В ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ

КОВАЛЕНКО Марія, КУРОВСЬКА Дар'я,
МАЛИШ Діана

Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна
dasha.kdv.1999@gmail.com

Досліджено національно ідентифіковані об'єкти графічного дизайну. Проаналізовано нещодавно створені проекти на які вплинув розвиток національно-культурної ідентичності. Також було розглянуто причини зростання їх кількості за останні 10 років.

Ключові слова: народна творчість, примітивізм, графічний дизайн, ілюстрація, національна самоідентичність.

ВСТУП

В Україні набирає обертів розвиток національно-культурної ідентичності народу, що сприяє зверненню митців до культурних надбань минулого. Найбільш концентрованим елементом, який носить в собі культурну спадщину є народна творчість.

У сучасному світі, з його інформативним та комунікаційним надлишком важко зберегти свою автономну індивідуальність. Інтуїтивна творчість переважно зберігає за собою право на помилку, таку собі недосконалу досконалість. Художник-примітивіст свідомо порушує усталені правила та образотворчого мистецтва, тим самим, даруючи світу неповторний твір, який віддзеркалює мислення та почуття художника, чим і надихаються сучасні дизайнери.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Для досягнення мети необхідно виконати наступні завдання:

- визначити причини звернення графічних дизайнерів України до прийомів примітивізму та образів з народної творчості;
- визначити риси примітивізму, які використовуються в графічному дизайні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

Науковці виокремлюють п'ять важливих джерел національно-культурної ідентичності народів: людські переконання; спільне історичне минуле; постійне проживання на певній території, спільний національний характер; спільні дії для досягнення результатів [1]. Всі ці фактори завжди допомагали народам формувати свою ідентичність. Перші чотири джерела – це сталі фактори, які тільки посилюються з часом. Об'єднані спільною метою та боротьбою з ворогом кожен наново усвідомив свою національну

ідентичність, що проявилось в дослідженні культури та демонстрації своєї ідентифікації у всіх сферах життя. Зростання національної свідомості українців закономірно відображається і в графічному дизайні. Дизайнери звертаються до народної творчості, яка відноситься до течії примітивізму. Було виділено наступні її риси: спрощені форми, яскраві кольори, зворотня перспектива та невідповідне співвідношення розмірів, нетрадиційні засоби, матеріали та техніки в роботі [2].

Сучасні дизайнери надихаючись роботами народних майстрів створюють неповторний автентичний дизайн, який сприймається глядачем як вже щось знайоме та рідне.

Можна виокремити фірмовий стиль студії української дизайнерки Даші Кацуриної (рис. 1). «Dasha Katsurina Studio» — це бренд комфортного базового одягу українського виробництва, заснований у 2015 році. Елементи українського примітивізму застосовані в логотипі Dasha Katsurina: лого-знак створений на основі витинанки невідомої української художниці з власної бібліотеки дизайнера в Петрівці з книги Н. Кочережко «Сонячні барви». Київ, «Веселка», 1978 (рис.1). Образ двох подруг чітко виражає цінності студії – жіноча підтримка. Шрифтовий напис має притаманні наїву особливості: виразність, безпосередність, сміливість композиції, протизвага академічній основі (в цьому випадку сталим законам композиції шрифту в логотипі), відсутність перспективи, деформованість пропорцій, чудернацькість [4, 5].

Рис.1 Логотип «Dasha Katsurina Studio», дизайн Анни Куц [4]

У сфері комерційної ілюстрації можна виділити Тетяну Якунову, роботи якої можна віднести до мінімалістичного експресивного мистецтва. Її сфера роботи поширюється від рекламних, книжкових і редакційних ілюстрацій до міжнародних виставок особистих мистецьких робіт. Вона знаходить своє натхнення в авангардному мистецтві та дизайні 20 століття і переносить його перспективу в сучасну ілюстрацію. Її роботи вирізняються сміливою композицією, ритмом і чудовою роботою з формами та кольором [6].

У 2020 році Т. Якунова створила дудл до дня вишиванки, де образ дівчини у вишитій сорочці поєднався з фантастичними квітами та тваринами (рис.2а). Образ пташки перегукується зі звірами М. Примаченко [3].

Ще однією дизайнеркою, яка використовує деякі риси примітивізму, можна назвати Анну Коркосенко. Її обкладинка вінілової пластинки «Ukrainian Groove Music» має певну наївність, спрощення у формах, елементи дитячого малюнку (рис.2б). Також було використано ефект аплікації з кольорового паперу, що відображає рису народної творчості – застосування нетрадиційних технік [7].

Рис.2. а - Дудл до Дня вишиванки, 2020, дизайн Тетяни Якунової [6];
б - Ukrainian Groove Music, обкладинка вінілової пластинки,
дизайн Анни Коркосенко [7]

Наступним розглянемо дизайн-проект GUNIA — бренд виняткових речей, які виробляються на ресурсі української культури. В своєму дизайні GUNIA інтерпретує естетику різних епох та опікується відродженням та розвитком традиційних ремесл. Речі виробляються в майстерні бренду або існуючих артизанальних мануфактурах країни. Всі речі є унікальним дизайнерським продуктом, що включає в собі сучасний підхід на основі давніх ремесл.

ВИСНОВКИ

Отже, в тезах розглянуто застосування сучасними українськими дизайнерами робіт майстрів примітивізму та їх характерних елементів у власних дизайн-проектах. Автори дійшли думки, що українська народна творчість, а саме наївний напрям здатен надати стильових особливостей національної ідентичності. Цей метод зумовлений за рахунок використання візерунків, деформації пропорцій та перспективи, змішаних технік та притаманним наївному мистецтву своєрідних технік.

Варто зазначити, що вищесказаний прийом надає ідентифікації українського дизайну-проекту на міжнародному ринку. Науковці розглянули приклади використання відомих українських мистецьких творів, а також їх властиві риси на прикладі айдентики шоу-руму Даші Кацуриної, в ілюстрації Тетяни Якунової, кераміці, хустках, ювелірних прикрасах вітчизняного бренду «Gunia». Зазначили актуальність вивчення та дослідження наївного

мистецтва як складову сторінку розвитку культури України і значимість застосування його в дизайні.

Отже, прагнення до локалізації, збереження національної та культурної ідентичності сприяють зверненню українських дизайнерів до примітивізму та народної творчості. Це виражається в першу чергу в тематиці робіт, використаних образах та наступних рисах: спрощені форми, насичені кольори. А в поєднанні зі світовою тенденцією до простоти та виразності, щосприяє створенню актуальних дизайнерських проєктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гончарук В., Шумка М. Національно-культурна ідентичність як маркер модернізації українського суспільства. Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей: Збірник наукових праць. Л., 2013. № 6. С. 391-398.
2. Літературознавча енциклопедія: у 2 т. / авт.-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ: ВЦ «Академія», 2007. Т.2: М - Я. С. 271.
3. Celebrating the embroidered shirt. 2020: веб-сайт. URL:<https://www.google.com/doodles/celebrating-the-embroidered-shirt?fbclid=IwAR1TPbuzAYpLiXS9vc62KELLRdPq5TJbuxmDKM-14xuhRNE0jU0qQ3AzhN8&hl=en-GB> (дата звернення 20.03.2023)
4. Dasha Katsurina Studio: веб-сайт. URL:<https://www.instagram.com/dasha.katsurina.studio/> (дата звернення 20.03.2023)
5. KATSURINA. Офіційний сайт: веб-сайт. URL: <https://ua.katsurina.com/> (дата звернення 20.03.2023)
6. Tania Yakunova. Офіційний сайт: веб-сайт. URL: <https://www.yakunova.com/> (дата звернення 22.03.2023)
7. Ukrainian Groove Music (vinyl record cover) URL: https://www.behance.net/gallery/164974249/Ukrainian-Groove-Music-%28vinylrecordcover%29?tracking_source=search_projects%7Cillustration+graphic+design (дата звернення 21.03.2023)
8. Gunia. Офіційний сайт: веб-сайт. URL:<https://guniaproject.com.ua/> (дата звернення 22.03.2023)

KOVALENKO M., KUROVSKA D., MALYSH D.

TENDENCIES OF THE USE OF STYLISTIC METHODS OF PRIMITIVISM IN GRAPHIC DESIGN

The purpose of the work is to study nationally identified objects of graphic design. Recently created projects that were influenced by the growth of national and cultural identity were analyzed. The reasons for the increase in their number in the last 10 years were also considered.

Key words: folk art, primitivism, graphic design, illustration, national identity.